

САМОЗАСТУПАЊЕМ ДО ЗДРАВИХ ПРОМЕНА

Оснаживање деце и младих са сметњама у развоју
да реагују на злостављање и занемаривање деце

Пројекат финансира
Европска унија

Protecting Children. Providing Solutions.

Центар за права детета

САМОЗАСТУПАЊЕМ ДО ЗДРАВИХ ПРОМЕНА

Оснаживање деце и младих са сметњама у развоју
да реагују на злостављање и занемаривање деце

САМОЗАСТУПАЊЕМ ДО ЗДРАВИХ ПРОМЕНА

Оснаживање деце и младих са сметњама у развоју да реагују на злостављање и занемаривање деце

Издавач

Центар за права детета
Скендер-бегова 20/12
11000 Београд
тел. + 381 11 3344-170
и-мејл: office@cpd.org.rs
веб-сајт: www.cpd.org.rs

За издавача

Милена Голић Ружић

Уредник свих издања

Милена Голић Ружић

Ову публикацију припремили су чланови и чланице Клуба за здраве промене уз подршку Центра за права детета, међународне добротворне организације Лумос и Центра за социјално превентивне активности ГРИГ.

Илустрације

Марија Шолн
Стеван Шолн

Лектура

Тања Богићевић

Дизајн

Растко Тохол

Штампа

Игам, Београд

Тираж 300

ISBN 978-86-83109-68-5

Штампано 2016. године

CIP — Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

364.65-053.26/36(035) 316.62:179.2-053.26/36(035)

/ Самозаступањем до здравих промена : оснаживање деце и младих са сметњама у развоју да реагују на злостављање и занемаривање деце / уредник Милена Голић Ружић ; илустрације Марија Шолн, Стеван Шолн / Београд : Центар за права детета, 2016 / Београд : Игам / 40 стр. : илустр. ; 20 cm / „Ову публикацију припремили су чланови и чланице Клуба за здраве промене уз подршку Центра за права детета, међународне добротворне организације Лумос и Центра за социјално превентивне активности ГРИГ.“ --> колофон / Тираж 300 / ISBN 978-86-83109-68-5 / а) Деца са сметњама у развоју – насиље – Спречавање б) Деца са сметњама у развоју – Заштита COBISS.SR-ID 220670220

Ова публикација је направљена у оквиру пројекта „Оснаживање деце и младих са сметњама у развоју да реагују на злостављање и занемаривање деце. Овај пројекат финансира Делегација Европске уније у Републици Србији, у оквиру Програма Европски инструмент за демократију и људска права (ЕИДХР), а реализује га међународна добротворна организација Лумос у партнерству са Центром за права детета.

Садржај ове публикације је искључиво одговорност међународне добротворне организације Лумос и Центра за права детета и не представља нужно ставове Европске уније.

Сви појмови који су у тексту употребљени у мушком граматичком роду обухватају мушки и женски род лица на која се односе.

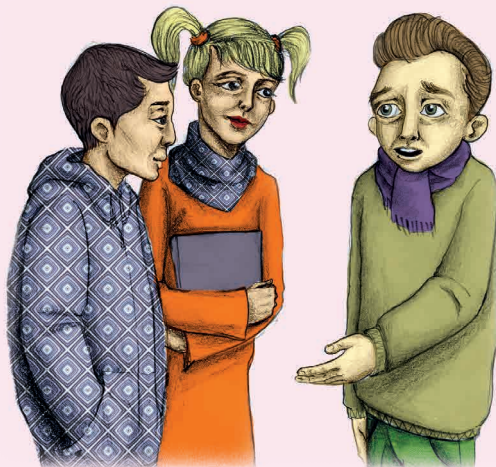
САДРЖАЈ

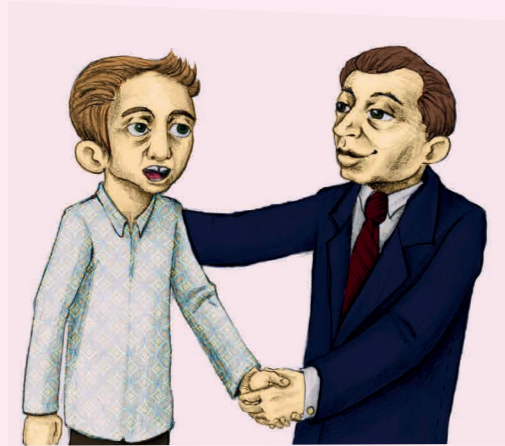
- 5 Оснаживање деце и младих да реагују на злостављање и занемаривање
- 7 Ко је направио ову публикацију?
- 8 Ко смо ми?
- 15 Самозаступање
 - 27 Ми у улози ко-водитеља на тренинзима за професионалце
- 31 Млади су рекли о тренингу...
- 35 Национална радна група
 - 36 Рекли су о деци и младима...
 - 37 О организацијама које су нам помогле...
 - 38 Непознате речи

ОСНАЖИВАЊЕ ДЕЦЕ И МЛАДИХ ДА РЕАГУЈУ НА ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ

- ✓ Ова публикација је извештај о активностима које су спровели деца и млади из Клуба за здраве промене у оквиру пројекта „Оснаживање деце и младих са сметњама у развоју да реагују на злостављање и занемаривање деце“. Пројекат је трајао 20 месеци – од јуна 2014. године до јануара 2016. године. Пројекат је настојао да обезбеди да деца и млади разумеју шта су то злостављање и занемаривање и како могу да се понашају у ситуацијама када се злостављање и занемаривање догоде. Поред тога обучавани су и професионалци како би што успешније пружали заштиту деци са сметњама у развоју када се нађу у таквој ситуацији.
- ✓ Овај пројекат је децу и младе који су у њему учествовали оснажио да говоре о темама као што су злостављање и занемаривање, као и о темама које су они препознали као важне.
- ✓ Током овог пројекта деца и млади су научили да је и њихово мишљење важно, те да постоје људи који су спремни да их саслушају. Научили су доста о заштити од злостављања и занемаривања, па су своја знања поделили са:

- вршњацима,

- професионалцима чији је посао да брину о потребама деце и младих са интелектуалним тешкоћама,
- политичарима чији је посао да се брину да се њихова права остварују,
- као и са својим суграђанима.

КО ЈЕ НАПРАВИО ОВУ ПУБЛИКАЦИЈУ?

Ову публикацију припремили су чланови и чланице Клуба за здраве промене уз подршку Центра за права детета, међународне добротворне организације Лумос и Центра за социјално превентивне активности ГРИГ.

КО СМО МИ?

✓ У наш **Клуб** за здраве промене долазе деца и млади са сметњама у развоју којима је потребна додатна подршка и помоћ у свакодневном животу или у одређеним животним ситуацијама, нпр. учењу, обучавању да буду успешнији на послу, да сами траже своја права и да учествују у различитим дешавањима и јавним акцијама.

✓ **Клуб за здраве промене** је клуб за децу и младе људе који (желе да) се:

- друже,
- уче,
- помажу и подршка су једни другима,
- активно учествују у животу заједнице/града.

✓ Чланови нашег клуба су различити по:

- полу и годинама,
- боји коже и верском опредељењу,
- школама које похађају или пословима које желе да раде,
- месту где живе; тако, на пример, неки од нас живе у домовима за децу без родитељског старања, неки живе на улици, а неки у породици.

Научили смо да, иако смо сви различити, имамо једнака права, можемо бити подршка једни другима и да смо заједно јачи!

✓ Наш Клуб је основан 2012. године и окупља више од 40 деце и младих који активно учествују у различитим активностима. Кроз те активности обухватили смо више стотина наших вршњака, њихових родитеља, наставника и васпитача. Са свима њима смо разговарали на тему заштите од злостављања и занемаривања. Поред ових активности, такође организујемо изласке у биоскоп, позориште, разне спортске активности, односно радимо све оно што раде наши вршњаци. Славимо заједно рођендане и празнике.

✓ На састанцима Клуба сви се слушамо и помажемо једни другима и оснажујемо се да препознамо различите облике злостављања и занемаривања и да се заштитимо од њих.

✓ На Клуб долазимо:

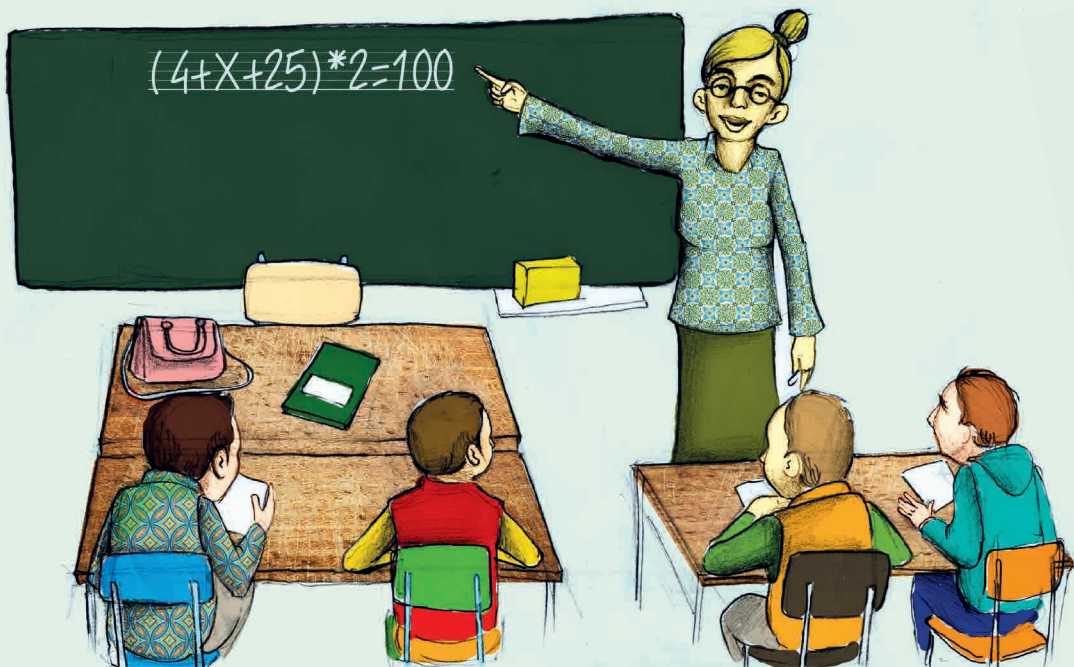
- „Да сѝекнемо знање и друшѝиво“,
- „Да учимо једни од другѝих и размењујемо искусѝива“,
- „Да бисмо посѝтали самосѝтални људи“,

- „Да убирамо снагу да бисмо били јачи“,
- „Да се боримо да има више знања у нашој глави“,
- „Да се боримо за савешћ, за правду, за права и да нас буде што више“.
- „Раније сам била повучена. Сада више причам и више се дружим.“
- „Мени је овде лепо, упознајем много људи на Клубу, а сада сам почео да упознајем људе и поред Клуба.“
- „На Клубу добијам друштво, подршку, научила сам како да решавам проблеме.“
- „Мени је Клуб помогао да се изборим са њим када ме неко вређа.“
- „На Клубу сам научио како да више водим рачуна о осећањима других.“

✓ Поред нас, на састанцима су присутни водитељи Клуба, наше особе од поверења. Са њима можемо да разговарамо о разним темама које су нам важне и занимљиве. Водитељи нас прате на акцијама на којима учествујемо. Такође, уколико нешто нисмо желели да испричамо пред другарима са Клуба, увек смо могли да попричамо насамом са неким од водитеља.

- ✓ Како би нам састанци били бољи и како бисмо били сигурни да се сви подједнако уважавамо и поштујемо, још на почетку, док смо окупљали чланове, направили смо наша правила Клуба која сви поштујемо и која важе за све оне који дођу да посете наш Клуб.
 - „Важно је за сваку особу, дејше... за све, да науче како се поштујују правила, како поштујемо једни друге, да се не њује и да увек буде слога.“
- ✓ У договору са водитељима повремено позивамо госте на наше састанке. То су људи са занимљивим животним причама или професијама. Једном смо довели полицијског инспектора да бисмо сазнали што више информација о томе како треба да се понашамо ако се нађемо у ситуацији у којој неко трпи злостављање или занемаривање.
- ✓ На састанцима разговарамо о различитим темама и проблемима:
 - како је у школи,

- како је у друштву вршњака,

- како нам је на послу/како налазимо посао,

- како проводимо слободно време.

✓ Злостављање и занемаривање су били тема о којој смо разговарали често. Наша размишљања смо поделили са политичарима, полицајцима, социјалним радницима, као и другим људима из наше средине. Било нам је важно да чују шта деца и млади мисле о томе шта су злостављање и занемаривање и како се деца осећају када је ова тема у питању. То смо урадили тако што смо учествовали у разним акцијама и тренинзима.

- *„Клуб је сигурно место где делимо добро и лоше. Са другарима сам научио доста, знам да када ме неко шуче да то није у реду, то је физичко злостављање и да то не морам да шрим. Нико то не мора да шри.“*
- *„Желим да што више младих сазна да могу да пријаве насиље, да имају то право“.*

САМОЗАСТУПАЊЕ

✓ Постоје ситуације у којима су деци са сметњама у развоју угрожена права. Тада други углавном говоре и одлучују уместо нас. Ово је нарочито важно када говоримо о праву да будемо заштићени од злостављања и занемаривања. Наши вршњаци често не препознају овакве ситуације, о томе ћуте и обично мисле да су они сами криви за то што им се дешава. Зато је нама јако важно самозаступање и ми у Клубу за здраве промене учимо се томе. То значи да учимо и вежбамо да сами себе представимо, да кажемо шта нам је потребно и да сами тражимо своја права, да кажемо шта ми мислимо и одлучујемо када су у питању теме које се односе на наш живот.

- *„Било је суџер када смо ишле код Омбудсмана, ја њрије нисам мислила да ми можемо да идемо код неких њолиџичара и да им кажемо шџа нама џреба. Волила бих да више разговарамо са њолиџичарима, јер ако више њричамо, можда они нешџо и ураде за нас.“*
- *„Кад се самозасџуџамо, сами можемо да се изборимо.“*
- *„Можемо некое да кажемо наше њроблеме и да њричамо о џоме.“*

✓ Од самог оснивања Клуба ми смо учили да препознамо злостављање и занемаривање и како у тим ситуацијама треба да реагујемо и заштитимо се. То радимо кроз састанке Клуба где разговарамо о томе које врсте злостављања постоје, коме и где могу да се десе и коме можемо да се обратимо за помоћ. Размењујемо искуства, саветујемо и подржавамо једни друге.

✓ *На њример, чланица клуба је доживела злостављање на улици, њришли су јој дечаџи који су јој џоворили сџвари збоџ којих је она*

осећала страх. Такође су је називали погрдним именима, а затим су јој украли телефон. Пошто је наша чланица знала да њихово понашање није у реду, уз подршку другара са Клуба отишла је у полицију и дала изјаву (поднела пријаву) о догађају који се десио.

✓ Након што смо сами научили да препознамо злостављање и занемаривање и како да реагујемо, трудимо се да наше знање пренесемо нашим вршњацима кроз радионице, представе и акције које организујемо.

- Направили смо представу о злостављању девојке са интелектуалним тешкоћама у аутобусу. То је прича једне чланице са нашег Клуба. Представу смо извели пред младима из Дома за децу без родитељског старања „Дринка Павловић“ која имају интелектуалне тешкоће. У представи смо показали како треба да се понашамо према особама којима је потребна наша подршка.

✓ Посебно смо поносни на књигу коју смо napravили „НИКО НЕ СМЕ ДА ТЕ ПОВРЕДИ“ која је намењена деци и младима са циљем да им помогне да разумеју шта је то злостављање и занемаривање, као и да науче како могу да реагују ако се нађу у таквим ситуацијама. У овоме су нам помогли Центар за права детета, међународна добротворна организација Лумос и Центар за социјално превентивне активности ГРиГ. Књига је преведена на Брајево писмо тако да могу да је читају и слепе особе.

✓ Да би више деце могло да сазна да ова књига постоји, ми смо направили промоцију на коју смо позвали много учесника. За ту прилику смо се припремали јако дуго.

- „Било нам је веома важно да промоција прође добро, да нас не ухвати шрема или стиг.“

✓ На промоцију је дошло много деце и младих којима се свидела наша књига. У току промоције заједно смо осликали платна са порукама намењеним нашим вршњацима, политичарима и осталим члановима друштва, које су показивале како се ми осећамо када трпимо или видимо насиље и колико нам то заправо смета. Са овим порукама упознали смо и ширу јавност тако што смо учествовали у једној радио емисији.

Јавне акције које смо организовали или у којима смо учествовали

Организовали смо и учествовали у 18 јавних акција на којима смо на различите начине представили зашто је важно да млади са сметњама у развоју говоре у своје име и о темама као што су заштита од злостављања и занемаривања. Овде ћемо поменути само неке од њих.

Тако смо:

- ✓ поводом обележавања 20. новембра, дана усвајања Конвенције о правима детета, били у Народној скупштини Републике Србије. Тада смо заједно са другим групама деце и младих из целе Србије подсетили доносиоце одлука на кључне налазе из Извештаја о остваривању права детета у нашој земљи, а који су припремили деца и млади. Том приликом се такође говорило о деци/младима који живе на улици. Ово нам је било посебно важно јер неки од нас имају страх да би могли да заврше на улици ако се сада не изборимо за наша права;

- ✓ током јуна 2015. године заједно са нашим другарима из Дечјег информативно-културног сервиса ДЕ-ИКС (група при Центру за права детета која окупља децу и младе из основних и средњих школа) учествовали у акцији „Шта је деци и младима Београда потребно“ и прикупили мишљења својих вршњака из основних и средњих школа из Београда о томе шта они виде као најважније потребе своје генерације. Посебан нагласак је стављен на потребе чије се задовољавање може обезбедити на нивоу локалне заједнице. Прикупљена мишљења, која се односе на област права детета, доставили смо Савету за права детета града Београда на челу са градоначелником. Ови предлози треба да допринесу изради будуће политике града Београда према деци;

- ✓ поводом 10. децембра, Дана људских права, учествовали на конференцији коју је организовао Панел младих Заштитника грађана Републике Србије и канцеларија УНИЦЕФ-а у Србији. Конференција се односила на дечју партиципацију и на њој смо

представили рад нашег Клуба и активности које спроводимо на тему заштите деце од злостављања и занемаривања;

✓ заједно са нашим вршњацима из Дечјег информативно културног сервиса ДЕ-ИКС обележили 19. новембар, Светски дан борбе против злостављања деце. То смо учинили тако што смо организовали трибину на којој смо својим вршњацима указали како да препознају шта је то злостављање и занемаривање и како могу да реагују ако се нађу у ситуацији у којој се дешава злостављање или занемаривање. Током трибине представљени су и резултати истраживања о томе како деца и млади виде своју улогу у заштити деце од злостављања и шта мисле да држава, локална заједница и школа могу још да ураде по овом питању.

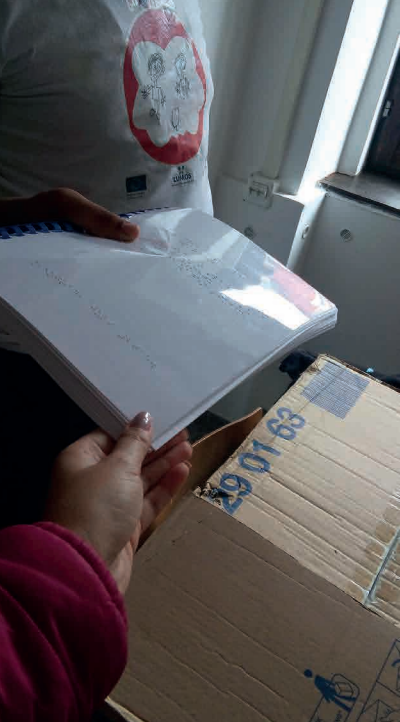

Поред свега што смо горе навели били смо и:

- ✓ учесници првог хуманитарног спортског базара на коме смо заједно са многим удружењима и хуманим људима скупљали новац за помоћ школи „Радивој Поповић“ у Земуну у коју иду деца са сметњама у развоју. Млади који иду у ову школу су најчешће глува, наглува и аутистична деца. Упознали смо много познатих личности и разговарали смо са њима;

- ✓ учесници догађаја који је организовао Савез слепих Србије, поводом обележавања 15. октобра, Светског дана слепих. Тада смо представили нашу књигу Нико не сме да те повреди и поделили присутнима њен превод на Брајево писмо;
- ✓ учесници Дечје недеље која се одржава сваког октобра тако што смо имали свој штанд на коме смо представили своје материјале и разговарали са свим заинтересованима о нашим активностима;

- ✓ заједно са другарима из ДЕ-ИКС домаћини групи „Respect our Rights“ која окупља децу и младе из Приштине и Пећи. Тада су чланови ДЕ-ИКС-а представили своје активности и резултате, а ми смо госте упознали са пројектом „Оснаживање деце и младих са сметњама у развоју да реагују на злостављање и занемаривање деце“ и поделили искуства и изазове са којима се суочавамо и на који начин их превазилазимо. Млади из групе „Respect our Rights“ упознали су нас са резултатима свог досадашњег рада;

✓ у Дому за одојчад, децу и омладину Београд, где смо организовали дружење кроз игру и музику са најмлађом децом из тог Дома.

- „Ја сам се играо са децом, узео сам једног малог за руку и шетао га. Та деца су била срећна што се неко игра са њима, волео бих оиетѝ да се дружим са њима.“

МИ У УЛОЗИ КО-ВОДИТЕЉА НА ТРЕНИНЗИМА ЗА ПРОФЕСИОНАЛЦЕ

- ✓ Учествовали смо на 10 тренинга као ко-водитељи. Тренинзи су се одржавали широм Србије и били су намењени професионалцима (полицајци, лекари, тужиоци, наставници, социјални радници, људи из удружења грађана) који треба да пруже заштиту и буду подршка деци и младима када им се десе злостављање и занемаривање.

✓ Да бисмо били добри ко-водители прво смо морали да научимо како се то ради. Помоћ у томе су нам пружили Шон Вебстер и Кетрин Картер кроз тренинг који је 8. октобра 2014. године одржан за нас. Шон и Кетрин долазе из организације CHANGE из Велике Британије, која промовише учешће особа са сметњама у развоју у реализацији обука за професионалце. Сви чланови клуба су прошли ову обуку јер нам је било важно да сви равноправно учествујемо у активностима које има наш Клуб.

✔ Водили смо тренинг заједно са тренерима тако што смо на самом почетку поставили правила рада, причали о нашим искуствима и потребама, о томе како професионалци треба да разговарају са нама, шта нам смета, а шта помаже. Наша улога на тренингу је била таква да помогнемо професионалцима да боље разумеју нашу страну приче. Поред тога смо причали како се дружимо на Клубу, како смо направили књигу „Нико не сме да те повреди“ која им се посебно допала.

- „На штренинзима смо научили да постоје људи који су сиремни да нас саслушају када нам је тешко.“
- „Занимљиво ми је било јер сам упознао нове људе, а био сам са другарицом као паром. Било је ново искуство па сам имао штрему, али сам је разбио.“
- „У Крагујевцу ми је искуство било то што сам држао штренинг. Ту сам научио да представим Клуб и себе. Било ми је сувер што сам упознао докторе, полицајце, социјалне раднике, психологе...”

МЛАДИ СУ РЕКЛИ О ТРЕНИНГУ...

„Ово је први пут да сам наступила јавно. Имала сам малу прему јер сам мислила да ћу погрешити, чак ме мало било страх јер никада не знаш какви су људи који седе у публици. Било ме је страх да ме људи не разумеју, да ме погрешно не доживе. Међутим, када сам изашла пред људе, представила сам се и било је лакше него што сам мислила. Људи који су били присутни су ме подржали. Аплаудирали су када нешто урадим, поштовали су правила која смо Стефан и ја саставили заједно са њима. Са Стефаном ми је било предивно, све смо радили заједно, тимски, једно друго смо поштовали. Било ми је сувер, једна радна зрва ме је позвала да седнем са њима и поделим нека своја лична искуства која су се односила на тему. Рекла сам им да сам ја прошла кроз све што се причало на тренингу. Упознала сам нове другаре из Ниша и јако су добри, послушни, вредни. Ишла сам у њихово удружење. Кад само дошли они су нас лепо угостили, показали су нам шта они имају, шта раде, како се друже. И они имају правила. И ми смо њима представили наш Клуб за здраве промене и позвали их да дођу. Тог дана сам се јако лепо провела и осећала сам се као да се никад нисам тако лепо провела и волела бих да поново учествујем у таквим тренинзима. Такође бих додала да није лако бити водитељ, што је нешто што треба да се вежба.“ (Емина)

„Морам да кажем да ми се све свидело. И припрема за тренинг и путовање у Нови Сад. Иначе, путовао сам у Нови Сад први пут и тренинг је био сувер. Дан је био диван. Прво смо се шалили у аутобусу, па смо сити, шу смо максимално дошли до хотела. Знали смо да кажемо максимално где треба да нас вози. Када смо сити у хотел, све је било јако лепо, попили смо кафу и дочекале су нас Вероника и Дара. Биле су добре према нама. Мало сам имао прему када сам видео да су шу са камерама, али су брзо отишли. Дошло је доста људи и мени су се од преме пресле руке, тек када смо завршили пада су мало пресале. Плашио сам се да ће људи да нам се смеју зато што ја слабо причам. Изненадио сам се када су нам дали велики аплауз. Док смо били ко-водители било је лепо, Марија и ја смо се лепо слали, када сам заборавио тек Марија је насавила и ја сам њој помогао када је она снала. Било је тек све добро представити пред тако много људи. Али мислим да смо тек добро урадили јер смо добили велики аплауз. Поделили смо и флајере, ја сам обукао мајицу нашег клуба са сликом коју сам ја цртао. Волео бих да отић будем ко-водител, јер би ми сада било лакше, сада сам боље спреман.“ (Борислав)

„Било ми је сујер, лејо, фино на Палићу. И због шренинингџа првенствено зајо шјо може да се научи од ших људи, ших стјручњака. Свиђа ми се шјо се ради око шјога да се стјоира насиље над децом. Иако се прича преко медија о шјоме и даље се шјо насиље не зауставља. Драго ми је шјо су ми дали шансу да покажем искуство које сам стјекао. Први пуш сам имао мало шреме, надам се да ћу имати шансу и други пуш јер мислим да бих боље могао да кажем о свом искуству.

Треба имати стјрљења психички и физички да би био водитељ. Требало би шјо знати да радиш. Кад сам дошао шјамо и кад сам пушовао, прво ми је било како да се представим и да представим Клуб као и правила. Било је шреме јер ово радим првим пуш, ја свако је има – и злумац и певач. Наравно, било ми је драго јер нисам видео неку реакцију од њих да је неко зледао са стјране и да није слушао. Саслушали су ме, имали су стјрљења и да виде двоје младих људи који су дошли на шјај шренинг и да чују њихова искуства. Хјео сам да кажем шјошја, али нисам... И хјео сам да подиђнем више пуша два шрсја јер су се и моји другари налазили у свему шјоме о чему се причало, ја и ја док је шјаша био алкохоличар.“ (Тебор)

„Пуш до Враћа је био мало најоран, дуљачак. Али и поред шјога је био занимљив и интересантан. Од кондуктерке у аушобусу смо добили мени баш смешне надимке (шефица и момци). Водитељка и ја смо шјоиле лекове шрешив швраћања ја нам није било мука.

Тренинг је био бољи него први пуш. Зајо шјо сам већ учествовала а и припремала се са водитељком пар дана пре шренинга, нисам имала велику шрему. Само мало, а шјо ваљда имају сви. Иван као паршнер је био добар, и у пушу и на шренингу. Било ми је лејо да ојеш радим са Вероником и Даром. У шјоку шренинга смо шјоделили наше флајере и брошуре, људи су нас шјићали да ли имамо још. Дошало им се. Срећна сам. Мислила сам да не мођу да шјоднесем пуш, а успела сам и да ми не буде мука и да будем добра на шренингу.“ (Ђуља)

„Морам да признам да сам на првом тренингу имао малу шрему на почетку, али то је био мали страх од кога су ми се знојили дланови и који је прошао када смо завршили наш део. Горица ми је пуно помогла, и то када сам се збунио, она је у том тренутку довршила моју реч.

На тренингу, који ми је био други по реду на ком сам ја учествовао, нисам имао шрему. Лејо смо се припремили са водитељком. Буља је била савршена, све је рекла што бих и ја рекао. Мислим да смо добар тим. Поделили смо наше флајере и брошуре. Вероника и Дара су стварно биле супер, сведело ми се како оне лејо предају и причају. Све у свему мени је било баш лејо, супер.“ (Иван)

„На Палићу ми је било много лејо. Први пут сам била тамо. Причали смо људима како треба да се помогне и како могу да се заштите. Било ми је тешко да кажем шта ме мучи и како живим у дому пред људима које не познајем... Хтела сам да кажем како ми је тешко, али... не знам... нисам хтела да ме онда испитују око тога. Увек имам шрему и тешко ми је да причам пред непознатим људима, поготово када их има пуно. Мада сам хтела да то кажем, али сам тамо све заборавила. Зато ми је значило што је Тебор ту, он ми је доста помогао.“ (Зока)

„Када сам изашла да се представим, мало ме ухватила шрема, па ме је онда прошла. Осећала сам се збуњено на почетку тренинга, али после сам се ораслоложила. Иван и ја смо добар тим. У тренутку када сам се збунила, он ми је помогао, а после сам наступила сама. Све у свему, супер је бити водитељ тренинга и дружити се са Даром и Вероником које су кроз „кул“. На тренингу ми се сведело што је било доста људи.“ (Горица)

„То је било моје прво искуство у ко-водишељском послу. Драго ми је што сам био члан једног таквог пројекта јер бих волео да се и у будућности бавим тим ко-водишељским послом. Ово није крај, него тек почетак. У улози сам се осећао фантасично. Имао сам малу позитивну прему која није много утицала на исход. Амбијент је био фантасичан. У улози ко-водишеља је било онако како сам очекивао. Очекивао сам да ћу да усљем у њоме, мало сам се бојао кад сам чуо да треба да учествујем, нисам знао да ли ћу то моћи да изведем. Али, на пробама су ми водишељи клуба давали поверење и наду да и ја то могу. Научио сам да је особама са сметњама у развоју потребна помоћ и да сам ја спреман да им помогнем. Научио сам како се воде радионице, да бих могао једног дана и ја да будем водишељ на Дарином и Вероникином месту. Док сам причао о свом искуству, раслакао сам се мало јер ми није било свеједно да исричам свој доживљај. Драго ми је што сам упознао нове људе на том семинару и научио сам једну веома важну лекцију – како да будем хуман. Није лако бити водишељ јер треба да прођеш едукацију, можда једног дана и ја заменим водишеља. Ово је ново искуство. Ја сам се осећао оснажено и није ми било тешко да будем ко-водишељ. Сваком бих препоручио да проба. Научио сам како да представљам и поштујем правила која сами донесемо. Научио сам да у договору са групом треба да се доносе правила. Није лако бити водишељ, а да немаш нечију помоћ не можеш свега сам да се сеиш. Ово може да ми помогне јер сам научио да имам бољу комуникацију и представљање са другим људима и удружењима. Имам бољу културу изражавања и научио сам да себе представим у најбољем могућем светлу“. (Самир)

НАЦИОНАЛНА РАДНА ГРУПА

- ✓ Чланови нашег Клуба учествовали су у раду Националне радне групе која је направила документ који ће помоћи професионалцима да пруже што бољу заштиту деци и младима са сметњама у развоју када се нађу у ситуацији злостављања или занемаривања.
- *„Није нам било тешко да учествујемо на овом сасијанку, чак нас нико није морао подсеити. Сами смо се сеиили када треба да идемо. Лео је када нас позову и пишају за мишљење”*
– Ђуља и Самир

РЕКЛИ СУ О ДЕЦИ И МЛАДИМА...

- „Клуб за здраве промене помаже младима у процесу осамостаљивања и доприноси да млади буду сигурнији у себе и своје могућности.“ (Маја Остојић, васпитач у дому за децу без родитељског старања)
- „Често сам био у прилици да свирам гитару за друге, али начин на који ћу одсвираћи и колико креативности ћу унећи у музицирање, зависи и од енергије коју публика донесе са собом. Нећу описивати како ми је било на Клубу док сам свирао младима, већ ћу само рећи да сам био врло креативан.“ (Мирко Ђукић, водитељ музичке радионице)
- „Млади имају потребу да се друже и да их неко афирмише, али не налазе ваљану подршку у окружењу. Зато је постојање клуба за младе од непроцењивог значаја првенствено за особе у развоју, али и за ширу друштвену заједницу. Бићи виђен, прихваћен од стране вршњака, поделити лично искуство и инспирисати га, без етикетирања или осуђивања, мој је доживљај клуба за младе и представља важну карику у развоју сваког младог човека.“ (Ана Зимоњић, психолог у школи „Вожд“)
- „Било је инспиративно гледати децу и младе како отворено и спремно говоре у своје и име све деце и младих, о правима и темама о којима се недовољно говори. Верујем да ће ова брошура бити корисан водич за све професионалце, а у процесу бољег разумевања мешкоћа и изазова са којима се деца и млади суочавају.“ (Драгана Калинић, помоћник директора О.Ш. „Алекса Шантић“)
- „Слушајући их, како јуни позитивне енергије и снаге причају о својим проблемима и мешкоћама са којима су се сусрели, помогло ми је да никада не губим наду и вољу, чак ни у најтежим тренуцима! Хвала вам на важној лекцији!“ (Тодор Цветановић, ученик 2. разреда Пете београдске гимназије)
- „Био је прави изазов одговарати на веома озбиљна питања ових младих људи. Код њих нема фолирања.“ (Мила Вуковић Јовановић, Руководилац у Центру за заштиту одојчади, деце и омладине)

О ОРГАНИЗАЦИЈАМА КОЈЕ СУ НАМ ПОМОГЛЕ...

Центар за права детета

(www.cpd.org.rs) је организација која ради на томе да сва деца у Републици Србији остварују своја права. То постиже кроз: обуке професионалаца, организовање стручних скупова и конференција, спровођење истраживања, праћење и извештавање о правима детета, непосредан рад са децом и младима ради њиховог оснаживања да се укључе у живот заједнице. Како би остварио своје циљеве Центар сарађује са бројним међународним и националним организацијама, државним службама, институцијама, установама, као и децом и младима. Оно што је овој организацији веома важно је информисање јавности о томе како деца данас живе и да ли се њихова права поштују.

Међународна добротворна организација Лумос

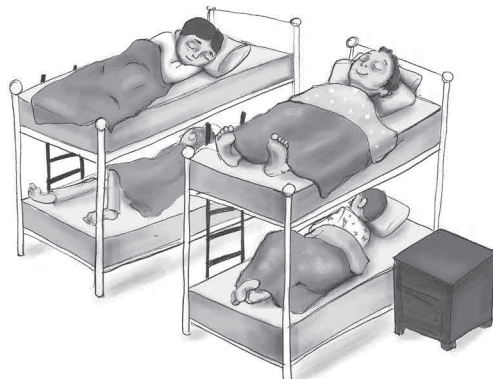
(www.wearelumos.org) ради на томе да пружи помоћ за осам милиона деце широм света која су одвојена од својих родитеља и живе у институцијама. Лумос сарађује са Уједињеним нацијама, Европском унијом, владама држава, установама, особљем, децом и породицама. Лумос покушава да обезбеди да свој деци буде омогућено да одрастају у својим породицама и да се укључе у живот заједнице.

Центар за социјално превентивне активности ГРиГ

(www.cspa-grig.org) је удружење професионалаца који се посебно брину о деци и младима који живе у домовима за децу без родитељског старања и у хранитељским породицама. ГРиГ подржава младе, настоји да прати њихове потребе, заступа њихове интересе и подржава их у процесу осамостаљивања. За њих ГРиГ организује и води неколико клубова, а један од њих је и Клуб за здраве промене, који заједно води са Центром за права детета.

НЕПОЗНАТЕ РЕЧИ

Институција/установа је веома велики дом. Може бити за децу или одрасле. Социјални радници се брину о људима који су смештени у институције. Особе у институцијама су одвојене од својих породица, пријатеља и заједница.

Самозаступници – неко ко се бори за своја права. Борба да се мој глас чује! Особама са интелектуалним тешкоћама самозаступање значи да могу говорити за себе и доносити одлуке битне за њихов живот, било директно или уз подршку.

Професионалци/стручњаци
– неко ко зна пуно тога о некој теми.

Једнака права – свако има иста права. Деца и млади са интелектуалним инвалидитетом имају једнака права да буду укључени као и сви остали.

Пројекат – оно што људи раде заједно како би нешто побољшали.

Брајево писмо – писмо које читају следе особе. Ово писмо се чита тако што се слова која су избочена на папиру додирују прстима.

Злостављање је када неко уради или каже нешто некоме што може да га повреди, узнемири или уплаши.

Вербално насиље – то је када те неко повреди или заплаши нечим што каже.

САМОЗАСТУПАЊЕМ ДО ЗДРАВИХ ПРОМЕНА

**Оснаживање деце и младих са сметњама
у развоју да реагују на злостављање
и занемаривање деце**